

צבי ינאי מספר על דרכו מאיטליה לארץ ישראל לאחר השואה

ההלם שלי התרחש... כאשר נקראתי למשרדה של הנזירה הראשית. עצם הזימון היה מפתיע ואפילו מדאיג, שהרי עד לאותו בוקר לא ראיתיה ואפילו את שמה לא ידעתי. כשנכנסתי למשרד היא עמדה ליד לוח קיר שחור ולצדה שני חיילים בריטים במדים. היא סימנה לי להתקרב ואמרה שהחיילים באו לקחת אותי לדוד שלי בפלשתינה. אחר כך פרשה מפה גיאוגרפית על הלוח והצביעה בעזרת שרביט על כתם ורוד בחוף המזרחי של הים התיכון. היא לא ביקשה את הסכמתי להפליג לאותו כתם, ואם היתה מבקשת ממילא לא הייתי יודע מה להשיב לה. איש לא שאל את פי גם בהחלטות הקודמות: אבא עזב את הבית ללא הסכמתי, אמא מתה בלי לשאול לדעתי, אידה [חסידת אומות העולם שהסתירתן] הביאה אותי למונסליצה בלי להתייעץ אתי, עכשיו שני החיילים האלה עומדים לקחת אותי לפלשתינה, אלא שהפעם התקשיתי להסתיר את דאגתי. המפה היתה בקנה מידה מאד גדול, והכתם הוורוד שעליו הצביעה הנזירה הראשית היה ממש זעיר, לא מספיק אפילו למדרך של שתי רגליים. הבנתי שלכשאגיע לפלשתינה איאלץ לעמוד על רגל אחת לסירוגין כדי לא להרטיב את רגלי השנייה בים...

בין הפליטים שעלו לאונייה במרסיי היה ילד בן שמונה, ישראל מאיר לאו, שהפך לימים לרב הראשי של מדינת ישראל. או בכינויו לוליק, ואחיו הבכור נפתלי, שרדו את מחנה המוות בוכנוולד לאחר שאיבדו את אביהם, את אמם ואת אחיהם שמואל. באחד מרגעיו הקשים במחנה עודד לוליק את רוחו בתפילה, אשר בנסיבות הזמן והמקום עשויה להיתפס בעיניים חילוניות כביטוי נלעג של אמונה מופרכת במעורבות האל בעולם: 'גם כי אלך בגיא צלמוות לא אירא רע כי אתה עמדי... כי חילצת נפשי ממוות'. תפילתו הסתיימה בדברי הלל ליושב במרומים: 'יתגדל ויתקדש שמייה רבא'. עמידתו של הרב לאו מאחורי תפילתו של לוליק הקטן נפלאה מבינתי. לאיזו נחמה הוא מצפה מהאל ששלח את הוריו ואת אחיו לכבשנים, ועוד להודות לו על שהציל את נפשו? אמנם בראיונות שונים שהעניק הרב לאו במרוצת השנים הוא הודה ששאל את עצמו לא אחת למה נגזר על אמו, על אביו ועל אחיו למות ועליו עצמו לחיות. אבל משלא מצא מענה לשאלותיו הוא השלים עם הסתר הפנים של האל... [..]

רציתי להצביע... על הסמליות שבין לוליק [לימים הרב ישראל מאיר לאו] לביני, שני ילדים שעלו באותה ספינה לפלשתינה. יתומים, בני אותו גיל בערך, האחד נצר לשושלת רבנים מפוארת, שממשים לדבוק באמונתו חרף כל האסונות שפקדו אותו. השני ממשיך אף הוא לדבוק באמונתו האחרת, בלי לדעת שעל פי ההלכה היהודית הוא משתייך לדת של לוליק [לאו], אבל ניצני המרי והספקנות ביושב במרומים – נוצרי כיהודי – כבר מקננים בו. גם ההפלגה ב"מטרואה" נתפסת להם במשמעויות שונות: זה רואה בה מימוש צוואתו של אביו וזה רואה בה מפנה סתמי נוסף במסלול חייו המפותל. האחד נרגש מהידיעה שהוא עומד להגשים את חלומו, עלייה לארץ הקודש, השני חש כמי שנשלח לארץ גזרה, רחוקה אלפי קילומטרים... לראשון ממתינים אח וקהילה חרדית חמה, הדוברת שפה המוכרת לו מהבית, שרה זמירות ידועות לו ומתפללת מאותו סידור

תפילה. השני נוחת לתוך שפה עוינת, לחיקה של דת זרה, לחסותו של דוד שאינו מכיר ולעתיד בלתי ידוע. כבר בכבש האונייה הוא מוצא עצמו נבוך למראה קטטה אלימה בין שני סבלים בנמל, בסתירה גמורה להבטחתם של חיילי הבריגדה כי בפלשתינה חיים רק אנשים טובים... רק מראה הרציף הגדול של הנמל מעודד את רוחו: החשש שייאלץ לעמוד בפלשתינה על רגל אחת לסירוגין בגלל ממדיה הזעירים התבדה.

מתוך צבי ינאי, **שלך, סנדרו** (כתר: 2006), ע' 272, 281, 291-295